

Nummer 63

Verzameld door Wim Smeets

In deze rubriek vindt u samenvattingen van artikelen met in de kop een vogelnaam of een vogelaanduiding. Deze artikelen verschenen in de maanden september en oktober 2010 in Nederlandse dag-, week- en huis-aan-huisbladen.

Schade aan natuur en landbouw door toenemende ganzenpopulatie Veehouders uit polders rondom Kockengen klagen

VAR – Nieuwsblad voor Vecht-, Amstel- en Rijnstreek, 2 september 2010

Het groeiend aantal overzomerende ganzen in ons land veroorzaakt schade in zowel de natuur als de landbouw. Ook de veehouders uit de polders rondom Kockengen klagen over overlast. De ganzen vreten het gras op, zorgen door hun uitwerpselen voor verzuurde grond en jagen de weidevogels weg. Allerlei maatregelen om de schade te beperken hebben amper effect en intussen neemt het aantal overzomerende ganzen nog steeds toe. Het extra werk en kosten die boeren maken om dit probleem enigszins beheersbaar te krijgen, leiden in de praktijk tot een groeiende frustratie.

Groep van zeven Koereigers bivakkeert in de Biesbosch

Trouw, 1 september 2010

In en rond de Hengstpolder (gem. Dordrecht) bivakkeren al enige tijd zeven Koereigers. Nog niet eerder werd zo'n grote groep waargenomen. De Koereiger is een echte kosmopoliet en één van de zeldzamere reigersoorten die in Nederland broeden. Deze kleine witte reiger is niet aan water gebonden en leeft meer in cultuur- en graslanden waar ze insecten vangen die door koeien, paarden of schapen worden opgejaagd. De Koereigers uit de Hengstpolder pendelen naar hun slaapgebied, het natuurontwikkelingsgebied Hardenbroek, om daar gezamenlijk de nacht door te brengen.

Bollen verjagen ganzen Schiphol Luchthaven dringt aan op snelle maatregelen

De Telegraaf, 3 september 2010

Schiphol kan van het gevaarlijke ganzenprobleem verlost worden door van de Haarlemmermeer een tweede Bollenstreek te maken. Henk Strietman, voorzitter van de Regiegroep Vogelaanvaringen die deze zomer werd ingesteld, voorspelt dit. Ganzen houden niet van bloembollen. Dus zullen ze massaal vertrekken. Slim gewasbeheer kan een belangrijke bijdrage

Een groep van zeven Koereigers bivakkerend in De Biesbosch.
Foto: Wim Smeets.

leveren aan de oplossing van het probleem. Ook helpt het om de achtergebleven graanstoppels na de oogst versneld onder te ploegen. Ook moeten de mooie drassige plasjes die de gemeenten en de provincies op grote schaal aanleggen in de omgeving aan de luchthaven, snel verdwijnen. Op de luchthaven zijn geen ganzen, maar ze vliegen wel steeds vaker over. Op het terrein van de luchthaven zelf wordt gewerkt met vogelverschrikkers, gaskanonnen, groene laserstralen en valkeniers. Over hetzelfde onderwerp een artikel in Trouw van 3 september, Nieuwe Oogst van 4 september, de Volkskrant van 8 september, de Meppeler Courant van 15 september, het Noordhollands Dagblad van 15 september en 23 oktober 2010.

Zeldzame Bijeneters sneuvelen onder autowielen

Noordhollands Dagblad, 7 september 2010

Vier zeldzame Bijeneters in het Dijkgatbos. Wat een traktatie voor vogelaars had moeten worden, eindigt echter in een klein drama. Twee vogeltjes overleden na een aanrijding met een auto, één dag nadat zij voor het eerst waren ontdekt door een vogelaar. Zij zaten gezamenlijk op het asfalt toen een auto hard kwam aanrijden en twee ervan schepte. Ontstelde vogelaars die het ongeluk zagen, hebben later een klein monumentje opgericht voor de gedode vogels.

Proef met rustzones voor Grutto succesvol

Leeuwarder Courant, 9 september 2010

Het creëren van rustzones rond nesten van weidevogels als de Grutto, de Wulp en de Tureluur lijkt te werken. Dit stelt het Brabants Landschap, initiatiefnemer van een proefproject. Anders dan bij de weidevogelbescherming in Friesland, waar boeren bij het maaien een klein hoekje lang gras rond een broedsel laten staan, werd bij het experiment gewerkt met rustzones van 0,1 tot 1 ha. Gemiddeld kwam 90% van de gruttonesten uit. Uit het onderzoeksrapport komt verder naar voren dat een rustzone van 0,1 ha, bijvoorbeeld 10 x 10 m, wel eens aan de kleine kant kan zijn. Het lijkt dat roofdieren deze kleine eilandjes van lang gras in gemaaid land herkennen in het weiland en er op jacht gaan naar

Zeldzame Bijeneters sneuvelen onder autowielen.
Foto: Debby Doodeman.

eieren en kuikens. Daarbij komt ook dat lang gras na verloop van enkele weken lang en dicht wordt, zodat jongen vogels er niet meer uit de voeten kunnen. Een oplossing hiervoor is gefaseerd maaien.

Roerdomp Elly verwerkt haar verdriet in Frankrijk

Noordhollands Dagblad, 14 september 2010

Elly zit al twee maanden in Normandië. Een paar dagen nadat haar nest in het Ilperveld is leeggegeten door een Vos, is ze vertrokken. Samen met drie andere 'Waterlandse' Roerdompen draagt Elly sinds april een rugzakje met een zender op zonnecellen. Het is voor het eerst dat Roerdompen met een satellietzender zijn uitgerust. De zenders zijn licht in gewicht en gaan drie jaar mee. Eén van de vragen waarop een antwoord wordt gezocht bij dit project is: Zijn Roerdompen standvogels of trekken zij? Al vijf dagen na het plaatsen van de zenders werden de onderzoekers verrast. Elly is dan al langdurig van haar nest, haar eieren blijken te zijn opgegeten door een Vos. Kort daarop komen signalen van Elly

uit Frankrijk. Zij verblijft in een moerasgebied vlakbij Carentan. Later blijkt dat één van de Roerdompen zelfs is doorgetrokken naar Afrika.

Roerdomp Elly verwerkt haar verdriet in Frankrijk.
Foto: Wim Smeets.

Kiekendief en Strandplevier bijna weg van Wad

Leeuwarder Courant, 15 september 2010

De Blauwe Kiekendief en de Strandplevier zijn bijna helemaal verdwenen uit het Waddengebied. Van beide vogelsoorten waren in 2009 nog maar enkele tientallen broedparen over. Stukken beter gaat het met de Grote Stern en de Japanse Oester. Dramatisch gaat het met de Blauwe Kiekendief. In 2009 waren nog maar zeventien broedparen waargenomen. Dat is nog niet de helft van het aantal paren (36) in 2007. Op Ameland, voorheen een bolwerk van Blauwe Kiekendieven, kwam in 2009 geen enkel paar tot broeden. Als een van de oorzaken van de achteruitgang wordt de verstoring door mensen genoemd. De Strandplevier doet het in dit gebied al niet veel beter. De laatste vijf jaar werden er nog slechts dertig broedparen geteld, in 2009 waren dat er nog maar vijfentwintig.

'Gebraden' Gierzwaluw door hete daken

Leeuwarder Courant, 18 september 2010

Moderne huizen zijn zo goed geïsoleerd dat het onder de dakpannen 's zomers bloedheet is. Gierzwaluwjongen raken dan aan de kook en leggen het loodje. Studenten van de Friese Poort plaatsten meetapparatuur onder verschillende kleuren dakpannen bij geïsoleerde en nietgeïsoleerde woningen in Sneek. Met deze meetresultaten probeert men de bouwwereld en ook particulieren te laten zien dat ze rekening moeten houden met vogels. Met ventilatiedakpannen of door een goedkoper huijfe op de pan te plaatsen is het probleem al snel opgelost. Noot redactie: In 2006 deed Wim Smeets (auteur van deze rubriek) ook onderzoek aan temperaturen onder dakpannen voorzien van een huijfe en deed hier verslag van in 2007 (zie: *het Vogeljaar* 55(4):177-179). Eén van de conclusies was dat onder dakpannen voorzien van een huijfe de temperatuur maximaal 21° C oploopt ten opzichte van de buitentemperatuur. De hoogste gemeten temperatuur onder de dakpan bedroeg 50,4° C.

Dood loert op Limburgse Oehoe

NRC Handelsblad, 18 september 2010

Drie dode Oehoes uit Limburg blijken allemaal ongekend hoge aantallen van pcb's (Polychloorbifenyyl) in hun lijf te hebben gehad. Aan de eerste dode Oehoe in Limburg in 2003 was eigenlijk niets bijzonders te zien. Pas toen een toxicoloog weefsel van de vogel bestudeerde gingen de alarmbellen rinkelen. Dergelijk hoge pcb-gehalten waren nog niet eerder in Nederlandse dieren aangetroffen. De tweede Oehoe, eveneens in 2003, had nog hogere pcb-waarden. Waar kwamen die hoge waarden vandaan? Onlangs werd het mysterie alleen maar groter. Een derde Oehoe, uit een ander deel van Limburg, bleek ook een dodelijke hoeveelheid pcb's in zijn lijf te hebben. De vogels met een hoog pcb-gehalte waren allemaal mannetjes aan het einde van de broedtijd. In opdracht van de provincie Limburg is er gestart met een onderzoek waarbij enkele Oehoes werden uitgerust met een zender. Eén van de grote verrassingen was dat Oehoes hun voedsel zoeken in doodgewone woonwijken. Het zenderwerk heeft nog

geen verklaring voor de hoge gifgehalten opgeleverd.

Hopen op een glimp van de zeldzame waterlijster

Leeuwarder Courant, 20 september 2010

Ze moesten er op een regenachtige zondag voor naar Vlieland. Daar moesten ze maar afwachten of het onopvallende beestje zich nog zou laten zien, maar de moeite en het geduld werden uiteindelijk beloond. Ongeveer honderdvijftig vogelaars zagen bij de Kooiplas van de Oude-Kooi de Noordse Waterlijster *Seiurus noveboracensis*. Voor zover bekend was deze Noord-Amerikaanse soort nog niet eerder te zien in Nederland. Alleen in Groot-Brittannië, Ierland en Frankrijk is deze soort ooit al eens gesignaleerd.

De Aalscholver is een goede viskweker

NRC Handelsblad, 2 oktober 2010

In meren waar Aalscholwers vis vangen, groeit de visstand harder dan in meren zonder Aalscholwers. Wie minder Aalscholwers wil moet niet de kolonies verstoren, dan stichten ze her en der nieuwe. De Aalscholwer manipuleert de visstand in zijn eigen voordeel, concludeert de Steenwijkse promovendus Ronnie Veldkamp na twintig jaar. Volgens Veldkamp dunnen Aalscholwers de visstand uit zoals een volkstuinder zijn groenteplantjes uitdunt. De overblijvers krijgen dan meer ruimte en dat leidt tot een grotere productie. In de broedtijd haalt de Aalscholwer

vis van 15 tot 30 cm weg, de zogenaamde middenklasse. Dan krijgen kleinere vissen veel meer overlevingskans. Uitgedrukt in kilo's is de aanwas van kleine vis vele malen groter dan die van middenklassers. Zo blijkt de Aalscholwer de visproductie aan te jagen in zijn eigen voordeel.

Gans bedreigt boer en Grutto

Dagblad Waterland / Noordhollands

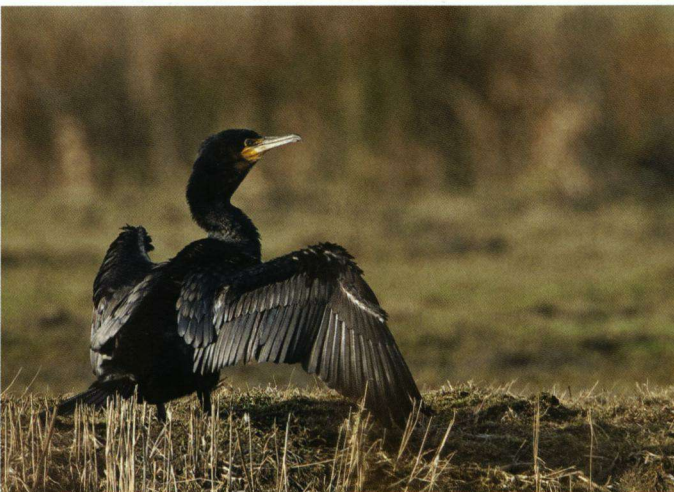
Dagblad, 28 september 2010

Het aantal ganzen in Waterland neemt toe. Niet alleen de boeren, maar ook de Grutto's zien dat in sommige delen met lede ogen aan. Ganzen eten het malse gras van de koeien en in een kaal weiland is het moeilijk schuilen voor de jonge vogels. De afspraak is dat er ruimte is voor vierduizend broedparen Grauwe Ganzen, maar intussen zijn dat er meer dan tienduizend. Toegepaste maatregelen zijn onder andere het inwrijven van ganzeieren met maïs-kiemolie en het prikken van eieren. Er wordt ook wel ontheffing verleend voor afschot, maar jagers staan niet altijd te trappelen om daaraan uitvoering te geven, vanwege de publieke opinie.

Ei blijft in Koekoek

NRC Handelsblad, 30 september 2010

Koekoeken houden hun eieren gemiddeld een etmaal langer in hun lichaam dan andere vogels. In het lichaam rijpt het embryo sneller dan in het nest, door de hogere temperatuur. Zo komt het ei, eenmaal gelegd, eerder uit en heeft het koekoeksjong een voorsprong op de

De Aalscholwer is een goede viskweker.
Foto: Wim Smeets.

andere eieren in het nest. Dat is in het voordeel van het koekoeksjong dat de andere eieren dan uit het nest kan wippen. Biologen schreven dit op 29 september 2010 in 'Proceedings of the Royal Society B'. (Red.: deze uitgave is te vinden op internet, zie: <http://rspb.royalsocietypublishing.org/>).

Roeken verhinderen aanleg rondweg

Trouw, 6 oktober 2010

Een kolonie Roeken houdt de aanleg van een rondweg in Lochem tegen. Volgens de gemeente Lochem wil het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geen toestemming geven om de vogels te verplaatsen. Ook de provincie Gelderland zit met de Roeken in de maag. Zij heeft ongeveer 35 miljoen euro voor de rondweg gereserveerd.

Over hetzelfde onderwerp een artikel in het Noordhollands Dagblad van 6 oktober 2010.

Brood voeren aan de eendjes is zo verschrikkelijk slecht: doe het niet!

Algemeen Dagblad, 15 oktober 2010

Het voeren van eendjes is funest voor de gezondheid van de dieren. De stadsdieren worden dik, lui, bouwen geen weerstand op en leven minder lang. De ALF (Animal Life Foundation) heeft daarom een Dierenschijf van Vijf bedacht waar mensen zich aan zouden moeten houden. Ze gaan er de basisscholen mee langs. Over hetzelfde onderwerp een artikel in *Trouw* van 22 oktober 2010.

De ganzen zijn vroeg en ze komen in groten getale

Trouw, 19 oktober 2010

De ganzen zijn vroeg dit jaar. Telposten registreerden al vanaf 28 september de eerste uit het noordoosten binnenkomen- de Kolganzen. Sovon Vogelonderzoek Nederland meldt dat op 3 en 4 oktober de hele dag massale trek is waargenomen en er meer dan 100.000 Kolganzen in ons land arriveerden. Het is nog gissen wat precies de achtergrond is van deze massale vroege trek. Bestudering van de weerkaarten leert dat in Noordwest-Rusland de temperatuur plotseling erg daalde. Hier komt een belangrijk deel van de ganzen vandaan. Opvallend is dat tegelijk met de ganzen op 1 oktober ook al 180 Kleine

Zwanen in het Lauwersmeer werden geteld. Doorgaans zijn hier pas half oktober dergelijke aantallen Kleine Zwanen aanwezig.

Dierenbescherming redt Roodborstjes en Putters uit kooi

Trouw, 20 oktober 2010

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) heeft bij een Brabantse vogelaar 116 beschermde vogels in beslag genomen. Dat is een flinke vangst. Jaarlijks neemt de LID gemiddeld 1500 illegaal gehouden vogels mee. Bij de controle in de volière van de man trof de dienst maar liefst 22 inheemse vogelsoorten aan waaronder Vinken, Putters, Groenlingen, Veldleeuweriken, Boomkruipers, Roodborstjes en Geelgorzen. De vogels waren deels gekocht in België, de rest heeft hij naar eigen zeggen zelf gekweekt. Over hetzelfde onderwerp een artikel in de *Metro* van 19 oktober 2010.

Grauwe Kiekendief is erg honkvast

NRC Handelsblad, 20 oktober 2010

De bedreigde Grauwe Kiekendief is een honkvaste vogel. Onderzoek heeft uitgewezen dat hij broedt, rust en overwintert op een aantal vaste plekken. Dat moet het makkelijk maken de Grauwe Kiekendief te beschermen. De biologe Christiane Trierweiler heeft met de Werkgroep Grauwe Kiekendief informatie verzameld over de gewoonten van deze roofvogel en zij is op 29 oktober gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen. Over hetzelfde onderwerp een artikel in het *NRC Handelsblad* van 20 oktober, het *Noordhollands Dagblad* van 21 oktober, *Trouw* van 23 oktober en *De Telegraaf* van 30 oktober 2010.

Gemeente aan zet voor Grutto Open landschap sleutel tot behoud weidevogels

Leeuwarder Courant, 25 oktober 2010

Gemeenten moeten hun open landschap planologisch beschermen. Alleen zo hebben weidevogels nog een toekomst. Dit is de conclusie van veldbioloog Eddy Wymenga op de drukbezochte studiebijeenkomst van de Fryske Akademy en de Nederlandse Ornithologische Unie. We moeten niet de Grutto's of de Kieviten beschermen maar de landschappen. Daar

Vogelkoppknipsels

is een beleidsprong voor nodig, waarbij de provincie en de gemeenten de sleutel in handen hebben. Wymenga doelt op verandering in bestemmingsplannen van landschappen die voor weidevogels geschikt zijn. Het budget voor weidevogelbescherming zou dan ook daar naar toe moeten. Men moet geld inzetten in kansrijke gebieden.

■ Wim Smeets, Bachlaan 111, 3752 HG Bunschoten, (033) 298 31 47, smeets.foto@casema.nl.

Bunschoter Wand gered

In de voorgaande aflevering van deze rubriek (*het Vogeljaar* 58(6):265-266) werd gemeld dat de succesvolle Bunschoter Wand voor Oeverwaluwen niet langer kon worden onderhouden, maar inmiddels is er toch redding voor 2011.

Toen in juni de gemeenteraad van Bunschoten besloot om geen onderhoud meer te laten plegen aan de oeverwaluwewand langs de Rengerswetering, leek de Bunschoter Wand ten dode opgeschreven. Leden van de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten lieten er het niet bij zitten en gingen op zoek naar oplossingen. Samen met Landschap Erfgoed Utrecht werd een plan de campagne opgesteld. Uiteindelijk werd er een luisterend oor gevonden in een vertegenwoordiger van Dura Vermeer Infrastructuur BV Midden West. Hij ging op zoek naar medestanders om de wand gereed te maken voor een volgend broedseizoen en vond die bij Smink Handels- en Aannemingsbedrijf BV. Ondertussen werd de gemeente benaderd om de stalen schotten weer voor de wand te plaatsen en te laten staan tot medio maart 2011. Dit kon omdat het plaatsen nog in het budget van 2010 viel en omdat de vertegenwoordiger van de gemeente de wand netjes wilde overgeven. Begin september werden de stalen schotten aan de wand geplaatst. Op maandag 27 september ging personeel van Dura Vermeer en Smink aan de slag. Na deze werkzaamheden blijft de wand liggen tot medio maart 2011. Dan worden de stalen schotten weer weggehaald en na een droogperiode van enkele weken is de wand gereed voor de Oeverwaluwen die in de eerste helft van april weer vanuit Afrika naar Nederland komen. Een bericht hierover verscheen in 'De Bunschoter' van 1 oktober 2010.

De 'Bunschoter Wand' voor Oeverwaluwen is voorslagnog gereed.
Foto: Wim Smeets.